

**ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РАЗВИТТЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ
ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА**

- Прессы, 2013. — 902 с.
8. Сорос Дж. О глобализации / Джордж Сорос ; пер. с англ. А. Башкирова. — М. : Изд-во Эксмо, 2004. — 224 с.
 9. Субботин А. К. Границы рынка глобальных компаний / Андрей Константинович Субботин. — М. : Едиториал УРСС, 2008. — 328 с.
 10. Трофименко М. В. Антиглобалістський рух: політологічний аналіз: монографія / М. В. Трофименко ; за наук. ред. К. В. Балабанова. — Донецьк: Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2012. — 180 с.
 11. Чумаков А. Н. Глобализация. Контуры целостного мира: монография / А. Н. Чумаков. — М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2005. — 432 с.
 12. Giddens A. The third way: the renewal of social democracy / Anthony Giddens. — Cambridge: Polity Press, 1998. — 166 p.
 13. Levitt T. The Globalization of Markets / Theodore Levitt // Harvard Business Review. — 1983. — May — June. — P. 92—102.
 14. Ohmae K. The Borderless World: Power and Strategy in the Interlinked Economy / Kenichi Ohmae. — Harper Business, 1990. — 223 p.
 15. Robertson R. Globalization: Social Theory and Global Culture / Roland Robertson. — London : Sage Publications Ltd., 1992, — 188 p.
 16. Robertson R. Discourses of globalization: preliminary considerations / Roland Robertson, Habib Haque Khondker. — SAGE Publications, 1998. — P. 25—40.
 17. Williamson J. What should the World Bank think about the Washington Consensus / John Williamson // The World Bank Research Observer. — Volume 15, Number 2, August 2000. — P. 251—264.

ВИКОРИСТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Бардакова Г.В., к.е.н., доцент, директор департаменту інвестиційно-інноваційного розвитку і зовнішніх відносин Донецької облдержадміністрації

Бардакова Г.В. Використання організаційно-правових інструментів активізації інвестиційної діяльності в Україні

В статті розглядаються організаційно-правові інструменти стимулювання інвестиційної діяльності. Дана оцінка залучення інвестицій в рамках спеціального режиму інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку Донецької області. Визначено, що залучення інвестицій на територіях пріоритетного розвитку відбувалося не рівномірно, сальдо надходжень податкових зборів та отриманих митних і податкових пільг від'ємне. Визначені організаційно-правові механізми, які на сучасному етапі можуть бути використані для активізації інвестиційної діяльності.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, спеціальна економічна зона, соціально-економічний розвиток, прибуток

Бардакова А.В. Использование организационно-правовых инструментов активизации инвестиционной деятельности в Украине

В статье рассматриваются организационно-правовые инструменты стимулирования инвестиционной деятельности. Дана оценка привлечения инвестиций в рамках специального режима инвестиционной деятельности на территориях приоритетного развития Донецкой области. Определено, что привлечение инвестиций на территориях приоритетного развития происходило не равномерно, сальдо поступлений налоговых сборов и полученных таможенных и налоговых льгот отрицательное. Определены организационно-правовые механизмы, которые на современном этапе могут быть использованы для активизации инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, иностранные инвестиции, специальная экономическая зона, социально-экономическое развитие, прибыль

Bardakova A.V. Organizational and legal instruments of investment activity application in Ukraine

The organizational and legal instruments of investment activity stimulation are considered in the article. Investment flows in special regime of investment activity in the territories of priority development of Donetsk region is estimated. It is determined that the attraction of investments in the territories of priority development did not occur uniformly, the balance of the tax charges and received customs and tax privileges is negative. Defined institutional and legal instruments which can be used for investment activity stimulation.

Keywords: investment activity, foreign investment, special economic zone, the social and economic development, profit

В сучасних умовах економічного розвитку, динаміка та структура залучених інвестиційних ресурсів обумовлюють оновлення і зростання господарського комплексу. Темпи приросту валового внутрішнього продукту і національного доходу тісно корелюють з приростом обсягів, структурними і якісними змінами інвестицій. Використання таких інвестицій сприяє формуванню національних інвестиційних ринків, макроекономічній стабілізації економіки й уможливує вирішення окремих соціальних проблем перехідного періоду.

Крім внутрішніх інвестиційних ресурсів, іноземні інвестиції є важливим чинником в розвитку країни та її інтеграції до світового виробництва. На міжнародному рівні регіони, що відчувають нестачу інвестиційних ресурсів, зацікавлені в швидкому залученні в економіку країни іноземних коштів.

Тому інвестиційна діяльність посідає особливе місце в структурі пріоритетів розвитку української економіки та активізації інвестиційних процесів є одним з найбільш дієвих механізмів соціально-економічних перетворень.

Дослідження проблем інвестування економіці є центром уваги багатьох іноземних та вітчизняних науковців: М.Бромвича, Ф.Моділіані, А.Тобіна, У.Фішера, У.Шарпа, Б.В.Губського, В.Н.Дегтяренка, Д.Г.Лук'яненка, Ю.В.Макогона, В.Д.Шапіро, В.Я.Шевчука та інших.

Актуальним нині є дослідження та систематизація механізмів та організаційно-правових інструментів стимулювання та активізації інвестиційної діяльності в Україні.

Одним із потужних інструментів залучення інвестиційних ресурсів є вільні (спеціальні) економічні зони зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності. Указом Президента України від 18.06.1998 № 650/98 «Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» в Донецькій області було запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності.

24 грудня 1998 року Верховною Радою України був прийнятий Закон України №356-ХІV „Про спеціальні економічні зони та спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області” (далі - Закон), яким передбачалося надання податкових та митних пільг суб'єктам господарювання, що реалізують інвестиційні проекти в спеціальних економічних зонах і на територіях пріоритетного розвитку [2].

Головна мета Закону полягала у подоланні депресивності територій у зв'язку із закриттям, реструктуризацією гірничодобувних та інших підприємств шляхом активізації інвестиційної діяльності, залучення інвестицій та здійснення технічного переозброєння у пріоритетних галузях, ефективних структурних перетворень у матеріальному виробництві, створення нових робочих місць, підвищення матеріального добробуту населення.

Всього в Україні створено 11 спеціальних економічних зон та 72 території пріоритетного розвитку.

В Донецькій області було створено СЕЗ „Донецьк” і СЕЗ „Азов” та запроваджено спеціальний режим інвестиційної діяльності на 33 територіях пріоритетного розвитку (в 26 містах та 7 районах: Артемівськ, Вугледар, Горлівка, Держинськ, Димитров, Добропілля, Донецьк, Дружківка, Єнакієве, Жданівка, Зугрес, Іловайськ, Кіровське, Костянтинівка, Краматорськ, Красноармійськ, Красний Лиман,

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Макіївка, Маріуполь, Новогродівка, Селидове, Слов'янськ, Сніжне, Торез, Харцизьк, Шахтарськ, Амвросіївський, Волноваський, Мар'їнський, Костянтинівський, Слов'янський, Старобешівський, Шахтарський райони).

З початку дії Закону станом на 01.08.2013 Радою з питань спеціальних економічних зон і спеціального режиму інвестиційної діяльності в Донецькій області було схвалено до реалізації у СЕЗ та ТПР 188 інвестиційних проектів загальною кошторисною вартістю 3,9 млрд.дол.США.

За даними звітності підприємств Донецької області станом на 01.01.2013 схвалено до реалізації у СЕЗ та ТПР 188 інвестиційних проектів загальною кошторисною вартістю 3861,1 млн.дол.США, з них іноземні інвестиції складають 22,0% (845,1 млн.дол.США).

Завершено реалізацію 177 інвестиційних проектів загальною вартістю 3264,8 млн.дол.США.

Протягом 2012 року завершено реалізацію 14 проектів, в тому числі 7 проектів - у зв'язку з відміною пільг, а також 7 проектів завершено у зв'язку із завершенням терміну реалізації.

В 2012 р. реалізовувалось 4 інвестиційних проекти загальною вартістю 143,8 млн. дол. США на 4 підприємствах.

З початку реалізації Закону України «Про спеціальні економічні зони і спеціальний режим інвестиційної діяльності в Донецькій області» за інвестиційними проектами на ТПР надійшло інвестицій у сумі 2982,5 млн.дол.США.

По всіх проектах залучено інвестицій у сумі 3,0 млрд.дол.США, з них 620,0 млн.дол.США – іноземних інвестицій.

Основна частина проектів була схвалена до реалізації на ТПР м. Донецьк – 66 проектів вартістю 1,8 млрд.дол.США, м. Красноармійськ – 22 проекти вартістю 0,5 млрд.дол.США, м. Маріуполь – 15 проектів вартістю 0,5 млрд.дол.США.

Але залучення інвестицій на території пріоритетного розвитку відбувалося не рівномірно, так на 8-ми територіях діяльність у спеціальному режимі інвестування не було розпочато взагалі, інвестиції не залучалися у мм. Жданівка, Новогродівка, Красний Лиман, Вугледар, Зугрес, Ловайськ, Амвросіївський та Шахтарський районах. По 1-му інвестиційному проекту було схвалено у 8-ми мм., а саме Дзержинськ, Димитров, Дружківка, Кіровське, Костянтинівка, Селидове, Торез, Шахтарськ і Старобешівському районі.

Крім того, сальдо надходжень до бюджетів всіх рівнів та державних цільових фондів податкових зборів та отриманих митних і податкових пільг від'ємне і становить за весь період функціонування СЕЗ і ТПР Донецької області 2,4 млрд. грн.

Прийняття частини 27 Прикінцевих положень Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та інші законодавчі акти» скасувало основні положення Закону, що стосуються надання податкових та митних пільг підприємствам, які реалізують інвестиційні проекти в СЕЗ і на ТПР.

Для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної та іншої господарської діяльності, за винятками, передбаченими законодавством України та міжнародними договорами України. Для окремих суб'єктів підприємницької діяльності, які здійснюють інвестиційні проекти із залученням іноземних інвестицій, що реалізуються відповідно до державних програм розвитку пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери і території, може встановлюватися пільговий режим інвестиційної та іншої господарської діяльності [1].

Протягом 2010-2012 років державою реалізовано достатньо широке коло заходів, спрямованих на стимулювання інвестиційної діяльності та фінансове забезпечення розвитку національної економіки, в тому числі в регіональному аспекті.

Так, Законом України «Про стимулювання розвитку регіонів» визначено, що стимулювання розвитку регіонів здійснюється, зокрема на засадах програмно-цільового підходу до розв'язання проблем соціально-економічного розвитку, створення сприятливого інвестиційного середовища в регіонах; концентрації на конкурсній основі коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також інших ресурсів з метою досягнення найбільш ефективного їх використання для цілей регіонального розвитку.

Цим законом передбачено, що з метою стимулювання розвитку депресивних територій у їх межах можуть здійснюватись, зокрема, такі заходи як:

- цільове спрямування державних капітальних вкладень у розвиток виробничої, комунікаційної та соціальної інфраструктури;
- надання державної підтримки, у тому числі фінансової, малим підприємствам, сприяння формуванню об'єктів інфраструктури розвитку підприємництва, таких як бізнес-центри, бізнес-інкубатори, інноваційні та консалтингові центри, венчурні фонди тощо.

Статтею 24-1 Бюджетного кодексу України з метою забезпечення фінансування заходів, спрямованих на виконання, зокрема, державних цільових програм та інвестиційних програм (проектів) у частині виконання заходів регіонального розвитку; програм і заходів соціально-економічного розвитку регіонів, включаючи програми і заходи розвитку окремих адміністративно-територіальних одиниць (зокрема малих міст, гірських населених пунктів, населених пунктів зон спостереження тощо), передбачено створення державного фонду регіонального розвитку у складі загального фонду державного бюджету.

Поряд з тим, Законом України «Про державні цільові програми» з метою сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та наукового потенціалу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання найважливіших проблем, визначено правові засади для використання інструменту як державні цільові програми.

Слід зазначити, що чинним законодавством України створюються всі можливі умови щодо забезпечення рівного захисту прав, інтересів і майна суб'єктів інвестиційної діяльності незалежно від форм власності, ефективного інвестування економіки України, розвитку міжнародного економічного співробітництва та інтеграції.

Так, статтею 12-1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» передбачена державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів, яка надається шляхом фінансування реалізації, співфінансування, кредитування, повної або часткової компенсації відсотків за кредитами за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів; надання державних і місцевих гарантій з метою забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченнями суб'єкта господарювання; застосування інших форм, передбачених цим Законом.

Відповідно до цього Закону відбір інвестиційних пропозицій та проектів для надання державної підтримки здійснюється на конкурсних засадах після державної реєстрації проектних (інвестиційних) пропозицій або інвестиційних проектів та оцінки їх економічної ефективності [1].

Крім того, з 1 січня 2013 року набрав чинності Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць», який спрямований на створення умов для активізації інвестиційної діяльності шляхом концентрації ресурсів держави на пріоритетних напрямках розвитку економіки з метою запровадження новітніх та енергозберігаючих технологій, створення нових робочих місць, розвитку регіонів.

Зазначеним Законом передбачено державну підтримку інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях, а також застосування до суб'єктів господарювання, які реалізують інвестиційні проекти у пріоритетних галузях економіки, особливостей оподаткування податком на прибуток і оподаткування ввізним митом, згідно з Податковим і Митним кодексами України (далі – Податковий і Митний кодекси).

У червні 2012 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про індустріальні парки», яким передбачено стимулюючі заходи щодо створення та функціонування індустріальних парків, що можуть утворюватися на землях державної, комунальної та приватної власності.

Поряд з цим, Податковим кодексом встановлено сприятливий режим оподаткування діяльності суб'єктів господарювання, які забезпечують реалізацію інвестиційних проектів, спрямованих, зокрема, на підвищення енергоефективності та енергозбереження, забезпечення виробництва та використання альтернативних джерел палива.

Також встановлено перелік видів діяльності, які стимулюються державою, шляхом використання відповідних фіскальних інструментів.

Тимчасово, до 1 січня 2020 року, звільняються від оподаткування :

- прибуток виробників біопалива, отриманий від продажу біопалива;

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

- прибуток підприємств, отриманий ними від діяльності з одночасного виробництва електричної і теплової енергії з використанням біологічних видів палива та/або виробництва теплової енергії з використанням біологічних видів палива;

- прибуток виробників техніки, обладнання, устаткування, визначених статтею 7 Закону України «Про альтернативні види палива», для виготовлення та реконструкції технічних і транспортних засобів, у тому числі самохідних сільськогосподарських машин та енергетичних установок, які споживають біологічні види палива, одержаний від продажу зазначеної техніки, обладнання та устаткування, що були вироблені на території України.

Тимчасово, до 1 січня 2020 року, звільняється від оподаткування прибуток підприємств, отриманий ними від господарської діяльності з видобування та використання газу (метану) вугільних родовищ, що здійснюється відповідно до Закону України «Про газ (метан) вугільних родовищ».

Тимчасово, строком на 10 років, починаючи з січня 2011 року, звільняються від оподаткування:

- прибуток суб'єкта господарської діяльності, отриманий від надання готельних послуг (у готелях категорії «п'ять зірок», «чотири зірки», і «три зірки», у тому числі новозбудованих чи реконструйованих або в яких проведено капітальний ремонт чи реставрація існуючих будівель і споруд (за умови, що дохід від реалізації послуг з розміщенням шляхом надання номера для тимчасового проживання складає не менше 50 відсотків сукупного доходу такого суб'єкта господарської діяльності за відповідний податковий (звітний) період, у якому застосовується пільга);

- прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств легкої промисловості, крім підприємств, які виробляють продукцію на давальницькій сировині;

- прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств галузі електроенергетики, які виробляють електричну енергію виключно з відновлювальних джерел енергії;

- прибуток, отриманий від основної діяльності підприємств суднобудівної промисловості;

- прибуток підприємств літакобудівної промисловості, отриманий від основної діяльності, а також від проведення такими підприємствами науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт, які виконуються для потреб літакобудівної промисловості;

- прибуток підприємств машинобудування для агропромислового комплексу.

Податковим кодексом також встановлено сприятливий режим оподаткування діяльності суб'єктів індустрії програмної продукції, зокрема:

- тимчасово, з 1 січня 2013 року до 1 січня 2023 року, звільняються від оподаткування податком на додану вартість операції з постачання програмної продукції;

- з 1 січня 2013 року встановлена ставка податку на прибуток підприємств для суб'єктів індустрії програмної продукції в розмірі 5 відсотків [4].

Митним кодексом передбачено стимулюючі норми щодо залучення іноземних інвестицій, зокрема, встановлено, що:

- товари (крім товарів для реалізації або використання з метою, безпосередньо не пов'язаною з провадженням підприємницької діяльності), що ввозяться на митну територію України на строк не менше трьох років іноземними інвесторами відповідно до Закону України «Про режим іноземного інвестування» з метою інвестування на підставі зареєстрованих договорів (контрактів) або як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємства з іноземними інвестиціями, звільняються від сплати ввізного мита. При відчуженні таких товарів раніше трьох років з часу зарахування їх на баланс ввізне мито сплачується на загальних підставах;

- товари, що ввозяться в Україну як внесок іноземного інвестора до статутного капіталу підприємств з іноземними інвестиціями (крім товарів для реалізації або використання з метою, безпосередньо не пов'язаною з провадженням підприємницької діяльності), звільняються від сплати ввізного мита [3].

Також, Митним кодексом удосконалено правові засади відкриття та експлуатації вільних митних зон.

Вільні митні зони в Україні можуть бути таких типів:

- комерційного типу, створюються з метою забезпечення вільного зберігання товарів без обмеження строків;

- сервісного типу, створюються з метою забезпечення вільної діяльності підприємств з ремонту, модернізації, будівництва повітряних, морських і річкових суден, інших плавучих засобів, їх складових частин;

- промислового типу, створюються для цілей переробки (виробництва) товарів на територіях відповідних типів спеціальних (вільних) економічних зон [3].

Вільні митні зони можуть створюватися у пунктах пропуску через державний кордон України, на територіях морських і річкових портів, аеропортів, на залізничних станціях та на територіях підприємств, а також в інших місцях, у яких можливо забезпечити режим вільної митної зони відповідно до цього Кодексу.

Таким чином, чинні стимулюючі норми законодавства дозволяють в повній мірі використати наявний інвестиційний потенціал регіонів, з урахуванням їх особливостей, для забезпечення активізації соціально-економічного розвитку регіону, залучення в економіку додаткових фінансових ресурсів, створення нових робочих місць та збільшення надходжень до бюджетів усіх рівнів шляхом реалізації інвестиційних проєктів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про інвестиційну діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-121> – Назва з екрану.
2. Закон України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» // Віртуальний термінал Держмитслужби України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.customs.com.ua/php/document.php?ISN=8004> – Назва з екрану
3. Митний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> – Назва з екрану
4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> – Назва з екрану.

К АНАЛИЗУ МЕТОДОВ АДАПТИВНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ

Барнагян В.С., к.т.н., доц., Ростовский государственный экономический университет (РИНХ)

Барнагян В.С. До аналізу методів адаптивного прогнозування

Найважливішим чинником, що пояснює необхідність вживання адаптивних моделей, є нестационарність параметрів зовнішнього середовища тих, що характеризуються невизначеністю. Адаптація формальної моделі здійснюється за результатами аналізу поточної і прогнозованої інформації. Приймаючи рішення в цих умовах керуються правилом, згідно з яким навіть поверхневий аналіз або прогноз краще спонтанних.

У статті розглянуті методи адаптивного прогнозування. Форми конкурентної боротьби, що складаються, пред'являють підвищені вимоги до здатності організацій гнучко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Методи статистичного моделювання, що реалізуються в засобах програмної підтримки, дозволяють врахувати коливання параметрів зовнішнього середовища. Наведено приклад використання технології статистичного аналізу і адаптивного прогнозування тимчасових рядів на базі ППП STATGRAPHICS.